

Výročná správa 2009

OZ HRAD TEMATÍN

Autori: Martin Pétery, Mgr. Mojmír Choma

V Bratislave dňa 31.12.2009

Martin Pétery

Predseda OZ Hrad Tematín

Výročná správa 2009 OZ hrad Tematín

Zoznam vykonaných prác počas letného tábora na hrade Tematín:

- čistenie areálu hradu od náletovej zelene,
- čistenie areálu hradu a jeho okolia od odpadkov,
- zbieranie sklenených úlomkov fliaš v areáli a okolí hradu,
- výroba a osadenie konštrukcií na odpadkové koše v areáli hradu,
- úprava chodníkov,
- úprava rekreačných miest,
- výroba a umiestnenie lavičiek v rekreačných častiach hradu a na vyhliadkovej veži,
- odstraňovanie koreňov nachádzajúcich sa v sutinách,
- zber a separácia stavebného kameňa z napadaných sutín,
- oprava a murovanie na nároží obvodového plášťa bastiónu,
- hasenie vápna,
- stavba lešenia a iné prípravné práce na osadenie trámu do brány III. nádvorja,
- výroba, transport a osadenie trámu do brány III. nádvorja,
- domurovanie bočníc po osadení trámu do brány III. nádvorja,
- návrh a dimenzovanie zábradlia na západnej vyhliadkovej veži,
- teoretická príprava odvodňovacieho systému pre jednotlivé objekty hradu,
- výroba, osadenie a údržba zábran v nebezpečných častiach hradného areálu,
- očistenie torza bašty na predhradí a prípravné práce na jej budúcu konzerváciu,
- stavba dreveného lešenia pre konzerváciu obvodového západného múru,
- čiastočná konzervácia západného obvodového plášťa,
- odborné sprevádzanie turistov,
- usmerňovanie návštevníkov,
- spolupráca (OZ Leustach, OZ Renova, hrady Ostrý Kameň a Čachtice).

Charakteristika jednotlivých prác

1. Čistenie areálu hradu od náletovej zelene

Areál hradu a jeho okolie bolo počas celého tábora systematicky zbavované vysokých tráv, nízkych drevín, či popínavých rastlín. Čistenie sa vykonávalo pomocou záhradných nástrojov a to postupne po jednotlivých hradných objektoch. Nedochádzalo však ku celkovému zbavovaniu trávnatých povrchov v objektoch. Trávy nízkeho vzrastu a kvety boli ponechané bez zásahu, aby areál hradu nepôsobil „mŕtvym“ dojmom.

2. Čistenie areálu hradu a jeho okolia od odpadkov

Počas letného tábora sa na hrade a v jeho okolí vyzbieralo cca 20 vriec odpadu, ktoré boli z hradu odvezené. Väčšinu odpadu tvorili plastové fľaše, konzervy, plastové vrecúška, obalový materiál a použité hygienické pomôcky.

3. Zbieranie sklenených úlomkov fliaš v areáli a okolí hradu

Dobrovoľníci vyzbierali cca 25 kg úlomkov zo sklenených fliaš, pričom po každej väčšej prietrži mračien sa odhaľovali ďalšie kvantá takýchto črepov. Čistenie hradu od tohto typu odpadu bude dlhodobejšieho charakteru.

4. Výroba a osadenie konštrukcií na odpadkové koše v areáli hradu

Vzhľadom na skutočnosť, že niektorí návštevníci hradu si mýlia sudy na vápno a vodu s odpadkovými košmi, sme z drevených haluzí vyrobili konštrukcie, do ktorých sa vrece určené na odpad jednoducho navlieka a tak je jasne odlišené ako zbernica odpadu.

5. Odstraňovanie koreňov nachádzajúcich sa v sutinách

Tieto práce boli sústredené predovšetkým v predhradí, dolnom nádvorí a čiastočne aj v hornom nádvorí. Bolo odstránených celkovo 9 väčších koreňových sústav (s priemerom kmeňa do 25 cm) a 6 menších (s priemerom kmeňa do 10 cm). Korene sa nachádzali v sutinách a pri ich odstraňovaní nebola nájdená, či porušená žiadna kultúrna vrstva a ani žiadne archeologické nálezy. Dôvodom odstraňovania koreňov bol fakt, že v takomto systéme sa znovu vysievala a zakoreňovala ďalšia drevnatá náletová zeleň.

6. Zber a separácia stavebného kameňa z napadaných sutín

Kameň sa zbieral a delil podľa veľkosti najmä v priestore pri kavernách, aby sa zabránilo zbytočnému rozvoľňovaniu kameňa do nižšie položených miest hradu. Zber sa realizoval tak, aby hmotnosť skladovaného materiálu neohrozovala objekty z statického hľadiska.

7 Oprava a murovanie na nároží obvodového plášťa bastiónu

Po kontrolnom dni so zástupcami KPU v Trenčíne a vzájomných konzultáciách sa vykonali opravy časti nárožia bastiónu, kde sa časť vymurovaného muriva zdeformovala vplyvom prívalových dažďov. Murivo bolo čiastočne rozobrané, nanovo namurované a patinované. Následne sa kamene nárožia očistili od vápennej malty.

8. Hasenie vápna pre murovanie

V období dvoch týždňov pred začiatkom letného tábora bola zorganizovaná víkendová akcia s účelom hasenia vápna. Zahasených bolo cca 600 kg páleného vápna.

9. Stavba lešenia a iné prípravné práce na osadenie trámu do brány III. nádvorja

Systém lešenia „Haki“ bol postavaný pri vstupnej bráne na III. nádvorie a následne bolo lešenie starostlivo stabilizované.

10. Výroba, transport a osadenie trámu do brány III. nádvorja

Trám s hmotnosťou cca 550 kg a dĺžkou 5,15 m bol vytesaný z dubu, ktorý sa nachádzal 250 m od hradu. Po schválení jeho použitia zodpovedným lesníkom pre danú lokalitu bol spílený a na hrubo opracovaný motorovou pilou. Následne bol ručne dotesaný do výslednej podoby a opatrený antifungálnym náterom. Transportovaný na miesto určenia bol pomocou systému kladiek. Pri samotnom osadzovaní trámu sa zúčastnilo aj 5 zástupcov OZ Leustach, ktorý nám výraznou mierou dopomohli k splneniu tejto úlohy.

11. Domurovanie bočníc po osadení trámu do brány III. nádvorja

Lôžka trámu boli starostlivo domurované s použitím pôvodných metód.

12. Návrh a dimenzovanie zábradlia na západnej vyhlídkovej bašte

Po konzultáciách s odborníkmi z odboru statika a architektúra a pre zlé terénne podmienky sme sa rozhodli nezačať práce na tomto objekte. Bolo rozhodnuté, že v danej bašte bude vykonaný archeologický výskum s úmyslom zníženia podlahy na pôvodnú hĺbku a následnej konzervácie podľa výsledkov architektonicko-historického výskumu a fotky Jánoša Mullnera z obdobia pred vypuknutím I. svetovej vojny, kde vidno dnes už neexistujúce časti muriva bašti.

© János Müllner

13. Teoretická príprava odvodňovacieho systému pre jednotlivé objekty hradu

Po konzultáciách s Ing. Milanom Poliakom bol navrhnutý systém zachytávania, zberu a následného odvodu dažďovej vody. Ten možno realizovať až po vykonaní archeologického výskumu v lokalitách gotickej brány, II. hradného nádvorja, východnej bašty, obrannej veže, I. hradbového múru a celého severného paláca.

14. Výroba, osadenie a údržba zábran v nebezpečných častiach hradného areálu

Návštevníci hradu s obľubou objavujú zákutia hradného areálu a jeho okolie, pričom si neuvedomujú z toho vyplývajúce prípadné riziká a nebezpečenstvá. Bezpečnostné prvky v týchto miestach osadené v ostatnom roku vykazovali značné opotrebenie, preto boli nahradené novými.

15. Čiastočná konzervácia západného obvodového plášťa

Kaverna lokalizovaná v mieste napojenia západného obvodového plášťa k hradnému bolverku je poslednou statickou poruchou väčšieho objemu, ktorú treba odstrániť v čo najkratšom čase. Tá vznikla najpravdepodobnejšie pre tlak sutín nachádzajúcich sa na opačnej strane tohto múru. Nepriaznivou okolnosťou v tejto lokalite je aj možný výskyt historického rezervoáru vody, ktorý bol rokmi zasypaný. Tento bol potvrdený aj objavom depresie pri geofyzikálnom výskume hradu v týchto miestach. V súčasnosti je táto kaverna konzervovaná z 3/5 jej domurovaným.

16. Odborné sprevádzanie turistov

Rovnako ako minulý rok sme tradične aj tento vykonávali sprevádzanie skupín turistov s odborným výkladom. Po prejdení celého okruhu bola turistom ponúknutá možnosť dobrovoľne si vyskúšať streľbu z luku, ktorú odvážlivcom demonštroval člen šermiarskeho skupiny v dobovom oblečení.

17. Usmerňovanie návštevníkov

Pri nahromadení väčšieho množstva turistov bolo nutné koordinovať ich pohyb a aktivity. Nakoľko si niektorí turisti s obľubou vytvárajú vlastné ohniská kdekoľvek mimo miesta na to určené, boli jemne a s patričnou úctou napomínaní členmi združenia, aby sa presunuli na oficiálne ohniská. Taktiež členovia združenia upozorňovali podaktorých návštevníkov, aby sa nepohybovali po korunách múrov a tým nezhadzovali rozvoľnené murivá.

18. Spolupráca (OZ Leustach, OZ Renova, hrady Ostrý Kameň a Čachtice)

Naša činnosť sa neorientovala výhradne na hrad **Tematín**. Členovia združenia pomáhali aj iným organizáciám so zameraním na konzerváciu pamiatok.

- hrad **Gymeš**: výpomoc pri konzervácii klenby vo veži a kosenie náletovej zelene.
- **Živánska veža**: výpomoc pri murovaní, stavbe lešenia, výrobe lavičiek, zbere kameňa, miešaní malty, úprave chodníka a kosení náletovej zelene.

- hrad **Dobrá Voda**: výpomoc pri balení a zvoze materiálu do skladových priestorov.

- hrad **Ostrý Kameň**: vyvíjanie aktivít pre založenie občianskeho združenia, výpomoc pri spočítavaní stromov určených na výrub, dokumentovanie objektov pre statický posudok, čistenie areálu hradu a komunikácia s vlastníkom pozemkov.
- hrad **Čachtice**: výpomoc firme Obnova s.r.o. pri konzervácii II. brány a oporného systému kaplnky, kosenie krovínorezmi jadra hradu od hustých vysokých tráv a drevín.

